

Начело епигенезе:

- Свака од способности се у нама налази на почетку као потенцијал (генетски програмирана);
- Стадијуми су универзални - за све особе; распоред појављивања је генетски одређен и непроменљив; имају време специфичног утицаја, (тј. живот је могуће посматрати као **серију стадијума** кроз које треба да прођемо).
- Стадијуми се јављају у одређено и оптимално време. У то време тај стадијум је доминантан и доминантно утиче на понашање појединца.
- Стадијуми представљају развој ега.
- Како пролазимо кроз сваки од стадијума учимо одређене **лекције**.
- Развој одређене **способности** се доживљава као **доминантна потреба**.

Први: Поверење/Неповерење (до 18. месеца)

- <https://www.youtube.com/watch?v=WiCHDnRCnyM>
- Главни фактор респонзивност мајке, брижно опхођење према детету, узајамну интеракцију и способност мајке да стимулише дете.
- Безусловну топлину, љубав и бригу –
да би особа могла да схвати како је други људи **препознају као биће** које заслужује да прима негу, подршку, награду, љубав и да осећа повезаност.
- Врлина: **нада**
- Мана (негативно разрешење): **неповерење**

Теме периода Аутономија/Стид

- Испуњеност животном енергијом
- Страст за истраживањем
- Сређивање куће за проходалу бебу
- Избегавање незгода
- Сада је време да се отрови склоне ван домашаја
- Како да постигнете да дете неке ствари не дира
- Дете учи да контролише своја агресивна осећања
- Дете које не жели да ноћу остане само у кревету

Други: Аутономија/Стид и повлачење (од 18. месеца до 3. године) - 1

- Основна тема **аутономија**.
- Овладавање ходом, говором и почетак мишљења води у прву аутономију (или независност).
- Фраза "Ја то могу сам-а"
- да раде ствари на свој начин - то им доноси много задовољства и понос због свог успеха.
- Дете се учи (само)контроли која не обухвата само анално подручје (по Фројду), већ шире подручје деловања.
- Снага воље - криза треће године ("Ја нећу", фаза негативизма) - дете почиње да се опире одраслима који све раде уместо њега и почиње да изражава жељу да нешто уради само; испитивање граница самосталности, стицање првог идентитета (психолошко ЈА)

Негативизам

- Дете је круто и захтевајуће. Све мора да буде како оно хоће и то сада и овде. Не подноси одлагања. Много тога једноставно неће. Одупире се захтевима, а најчешћи одговор на наредбу је НЕЋУ
- Пасиван пркос - на захтев одговарају тако да упорно ћуте, окрећу главу у страну, одбијају храну или да обаве нужду. Игноришу захтеве одраслих као да их не чују или не дозвољавају да их подигнемо јер се направе врло крутим или млитавим.
- Отворен пркос – своје НЕ вичу, снажно ударају ногама, гребу, туку све око себе или самога себе, бацају се на под..Понекад су врло агресивна или према другима или према себи.

Други: Аутономија/Стид и повлачење
(од 18. месеца до 3. године) - 2

- Уз љубав потребно је да деца осете одређену чврстину и контролу од стране родитеља (<http://www.youtu.be.цом/watцх?v=w8хеР5вПМЦА>)
-
- Слободу унутар структуре - што омогућава индивидуи да развије осећај личне аутономије, (али не распуштености. Распуштеност, испољавање «неограничене слободе», «слободе без одговорности» не подстиче развој самопоштовања).
- Развој могу да ометају **прерани и нереални захтеви одраслих**, па ће дете доживљавати понижење, стид пред другима и осећај **да је "на оку" других**, што угрожава развој самосталности и самоконтроле.
- Позитиван исход је стицање аутономије.
- Врлина: воља, самостално доношење одлука (воља даје одлучност особи да при властитом избору поштује очекивања и забране, има надзор над властитим импулсима)
- Мана: осећање срама (недостатак поверења у сопствене способности)

Трећи: Иницијатива/кривица (од 3. до 5. године) - 1

<https://www.youtube.com/watch?v=w5DWCwUcOxc&list=PLrMFMZYz2AyiE46mXOJvuevMq9aRPif0R>

-

- Иницијатива - аутономија добија квалитет предузимања – когнитивни развој, фаза “запиткивања”, радозналости и иницијативе, доба игре, потреба изражавања моћи и контроле над околином.
- Врлина: сврха, радозналост, иницијатива (сврха представља способност постављања и слеђења циљева, који су смисаони, реални, социјално прихватљиви и вредни).
- Мана: Осећање кривице - настаје код деце чији се родитељи критички односе према њиховој самоиницијативи или онемогућавају завршавање започетих активности.

Трећи: Марљивост спрам Инфериорност

- У word документу Ериксонска теорија

знакови НИСКОГ САМОПОШТОВАЊА КОД ДЕЦЕ

- потреба да непрестано побеђује у играма;
- перфекционизам;
- претерана самокритичност;
- претерано хвалисање ;
- давање слаткиша, новца или играчака другој деци, како би се "поткупила" пријатељства;
- привлачење пажње неодговарајућим понашањем (глупирање, задиркивање, агресивност);
- повученост или срамежљивост;
- плачљивост;
- претерано извињавање за све што каже или направи;

знакови НИСКОГ САМОПОШТОВАЊА КОД ДЕЦЕ

- страх од тога да покуша нешто ново;
- стално тражење оправдања;
- пребацивање одговорности или кривице на друге ;
- антисоцијално понашање;
- неповерење према људима;
- стална потреба да се угоди другима;
- неспособност да каже "нећу" или одбије нешто што не жели;
- неспособност доношења властитих одлука или избора.